

ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΥ

9ο Γυμνάσιο Καλλιθέας, Β' τάξη, 1996

Το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα ΠΗΓΑΣΟΣ οργάνωσε κατά το χρονικό διάστημα 1994-96 ένα τριετές πιλοτικό ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο "Το σχολείο υιοθετεί ένα μνημείο". Από ελληνικής πλευράς την ευθύνη για την πραγματοποίηση αυτού του προγράμματος είχε αναλάβει το Ελληνικό Τμήμα του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) σε συνεργασία με τα Υπουργεία Παιδείας και Πολιτισμού.

Το πρόγραμμα είχε στόχο να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σε θέματα προστασίας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Στο πρόγραμμα αυτό έλαβαν μέρος δεκαπέντε Ευρωπαϊκές πόλεις, μεταξύ αυτών και η Αθήνα. Για την Αθήνα είχαν επιλεγεί δέκα μνημεία του ιστορικού της κέντρου, αντιπροσωπευτικά όλων των ιστορικών περιόδων του ελληνικού πολιτισμού που υιοθετήθηκαν από ισάριθμα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Το 9ο Γυμνάσιο Καλλιθέας επιλέχθηκε από το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακρόπολης για να υιοθετήσει το μνημείο του Φιλοπάππου, μια και το σχολείο μας γειτνιάζει με το μνημείο και έχει και οπτική επαφή με αυτό. Υπεύθυνη για την υλοποίηση του προγράμματος στο σχολείο μας ήταν η αρχαιολόγος της Εφορείας κ. Β. Γεωργακά.

Η ομάδα ΠΗΓΑΣΟΣ του σχολείου μας δημιουργήθηκε από 33 μαθητές δύο τμημάτων της Α' Γυμνασίου.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε με ενημερωτικές συναντήσεις των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν με τους συντονιστικούς φορείς. Αρχικά τα παιδιά διάβασαν αποσπάσματα από τη Διεθνή Χάρτα για την προστασία των ιστορικών πόλεων και ανέλυσαν τις έννοιες "μνημείο" και "υιοθεσία". Στη συνέχεια οργάνωσαν έναν πίνακα ανακοινώσεων, όπου κόλλησαν υλικό σχετικό με το μνημείο του Φιλοπάππου και το πρόγραμμα. Ο κάθε μαθητής έφτιαξε το δικό του ημερολόγιο, όπου έγραφε καθημερινά τις σκέψεις του, τις δράσεις και τις δραστηριότητες. Απαραίτητη ήταν όμως και η άμεση επαφή με το μνημείο. Με τον τοπογραφικό χάρτη της Αθήνας των ρωμαϊκών χρόνων μαζί τους επισκέφτηκαν πολλές φορές το λόφο και το μνημείο για να το γνωρίσουν. Πολλές πληροφορίες για την Αθήνα των ρωμαϊκών χρόνων αντλήσαμε από τον εκπαιδευτικό φάκελο του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακρόπολης "Η Αθήνα στα χρόνια του Αδριανού".

Μετά από αυτά, οι μαθητές χωρίστηκαν στα παρακάτω εργαστήρια και επιτροπές: εργαστήριο αρχιτεκτονικής, εργαστήριο γλυπτού διακόσμου, εργαστήριο επιγραφικής, οικολογικό και θεατρικό εργαστήριο, επιτροπή βιβλιογραφικής έρευνας, επιτροπή συλλογής δημοσιευμάτων του τύπου και επιτροπή καλλιτεχνικής φωτογραφίας. Η πρώτη δουλειά για τους μαθητές του κάθε εργαστηρίου ήταν η μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας.

Οι μαθητές του εργαστηρίου της αρχιτεκτονικής επισκέφθηκαν το ΚεΜΑ, όπου δούλεψαν με τα εργαλεία της μουσειοσκευής της Λιθοξοϊκής στα μάρμαρα που βρίσκονται στον περίβολο του κτηρίου και παρακολούθησαν στον Η/Υ το πρόγραμμα του κ. Μ. Κορρέ "Από την Πεντέλη στον Παρθενώνα". Έμαθαν για τις οικοδομικές μεθόδους στην αρχαιότητα, για τα υλικά δομής, τις μεθόδους ανάρτησης και μεταφοράς των αρχιτεκτονικών μελών και για τα λιθουργικά εργαλεία. Ασχολήθηκαν επίσης με την κατηγορία των ταφικών μνημείων, στην οποία ανήκει και το μνημείο του Φιλοπάππου. Συζήτησαν και προβληματίστηκαν και με την ασυνήθιστη θέση του την "εντός των τειχών" της πόλης και απέναντι

από την Ακρόπολη. Εντόπισαν το διατείχισμα, το μελέτησαν και ακολουθώντας τα ίχνη του ανέβηκαν στο μνημείο. Επίσης τα παιδιά του ίδιου εργαστηρίου έψαξαν και βρήκαν παλιές απεικονίσεις του μνημείου και του ευρύτερου χώρου. Το εργαστήριο της γλυπτικής ασχολήθηκε με τον πλούσιο γλυπτό δάκοσμο του μνημείου, δηλαδή τη Ζωφόρο και τα δύο καθιστά αγάλματα, που σώζονται. Πολύτιμη ήταν η βοήθεια της μουσειοσκευής της Αρχαίας Ελληνικής Ενδυμασίας. Οι μαθητές αυτού του εργαστηρίου, αφού έψαξαν ιστορικά στοιχεία για τον Φιλόπαππο έφτιαξαν το γενεαλογικό του δέντρο.

Τα μέλη του επιγραφικού εργαστηρίου μελέτησαν τις τρεις σωζόμενες επιγραφές. Κατάλαβαν την αξία της επιγραφικής μαρτυρίας για την ολοκληρωμένη γνώση των μνημείων. Η παρακολούθηση του προγράμματος "Από το Άλεφ στο Ωμέγα" στο Κέντρο Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΥΠΠΟ βοήθησε πολύ. Τα ίδια τα παιδιά έφτιαξαν, αντίστοιχα με το "Γάιος Ιούλιος Αντίοχος Φιλοπάππος", τα δικά τους "πολυονόματα", όπως τα ονομάσαμε.

Το οικολογικό εργαστήριο ασχολήθηκε με τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου και με τη φθορά της εξωτερικής επιφανείας του μνημείου. Κυρίως μελέτησαν τις κυριότερες μορφές διάβρωσης του μαρμάρου. Το εργαστήριο ασχολήθηκε επίσης και με την αρχιτεκτονική του τοπίου, συγκεκριμένα με τη διαμόρφωση του χώρου από τον Πικιώνη και τους μαθητές του από το 1954 ως το 1958.

Η επιτροπή συλλογής τύπου συγκέντρωσε άφθονο υλικό από τον τύπο, που αφορούσε τις δραστηριότητες του σχολείου μας, το πρόγραμμα ΠΗΓΑΣΟΣ αλλά και γενικότερα πολιτιστικά θέματα.

Οι μαθητές του θεατρικού εργαστηρίου έγραψαν ένα κείμενο για θεατρικό παιχνίδι με θέμα την επίσκεψη ξένων περιηγητών του 17ου αιώνα στο μνημείο του Φιλοπάππου και τη συζήτησή τους με Τούρκους, που βρίσκονταν εκεί.

Στο μάθημα των Καλλιτεχνικών, τα παιδιά ζωγράρισαν το μνημείο και πολλά από αυτά τα έργα τα φωτογράφησαμε και τα κάναμε κάρτες. Επίσης οι περισσότεροι σχολικοί μας περίπατοι έγιναν και γίνονται στο λόφο του Φιλοπάππου όπου τα μέλη της ομάδας ξεναγούσαν ή ξεναγούν τους συμμαθητές τους και τους καθηγητές τους.

Με μία ραδιοφωνική συνέντευξη και μία έκθεση που διοργανώσαμε στο χώρο του σχολείου μας με θέμα: "Ελάτε να γνωρίσουμε ένα γνωστό-άγνωστο μνημείο της Αθήνας: Το Μνημείο του Φιλοπάππου" προσπαθήσαμε να ενημερώσουμε τους επισκέπτες για το μνημείο. Στην έκθεση οι μαθητές, κατά εργαστήρια, παρουσίασαν τη δουλειά τους.

"Το σχολείο υιοθετεί ένα μνημείο" ήταν ένα πρόγραμμα που βοήθησε τους μαθητές να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς, να αποκομίσουν πολύτιμες ειδικές γνώσεις, να οξύνουν την κριτική τους μέσα από τον τρόπο δουλειάς, να μάθουν να συνεργάζονται μεταξύ τους, με αρχαιολόγους και άλλους επιστήμονες, να εξοικειωθούν με χώρους που επισκέφτηκαν και τους αγνοούσαν, να αναπτύξουν πρωτοβουλίες, την αυτενέργειά τους και τώρα πια με τόλμη και παρρησία να διατυπώνουν τις απόψεις τους. Τελειώνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακρόπολης και την Ένωση Φίλων της Ακρόπολης για την ηθική και υλική υποστήριξή τους.

Α. Κεχαγιά